

M.Phil. Arts Examination

Paper-1

Research Methodology Psychology

April 2019

Time : 2-30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. કોઈપણ બે પેટા પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. (14)
- Answer any two from the following :
- (અ) સંશોધન એટલે શું? સંશોધનના હેતુઓ વિષે સમજૂતી આપો.
What is Research? explain about the objectives of Research.
- (બ) સારા સંશોધન માટેના ધોરણો વર્ણવો.
Describe the Criteria of good research.
- (ક) સંશોધન સમસ્યાની પસંદગી માટે ધ્યાનમાં રાખવા જેવી બાબતોનું વર્ણન કરો.
Describe the necessary consideration for selecting a Research problem.
- (ડ) સારી સંશોધન યોજનાના લક્ષણોનું (વિશેષતાઓનું) વર્ણન કરો.
Describe the features of good Research design.
2. કોઈપણ બે પેટા પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. (14)
- Answer any two from the following :
- (અ) નિદર્શન ડિઝાઇનના સોપાનોની ચર્ચા કરો.
Discuss the steps in sampling design.
- (બ) સાદા યદ્યચ્છ નિદર્શનની સદ્રષ્ટાંત સમજૂતી આપો.
Explain with illustration simple random sampling.
- (ક) સંશોધનમાં માહિતી એકત્રીકરણનાં સાધન તરીકે નિરીક્ષણ પદ્ધતિનું મહત્વ(લાભ) ચર્ચો.
Discuss the importance (advantages) of observation method as a method of data collection in Research.
- (ડ) સંશોધનમાં માહિતી એકત્રીકરણનાં સાધન તરીકે પ્રશ્નાવલી પદ્ધતિનું મહત્વ સમજાવો.
Explain the importance of Questionnaire method as a method of data collection in research.
3. સંશોધન અહેવાલ લેખનના વિવિધ સોપાનો વિગતે ચર્ચા કરો. (14)
- Discuss in detail various steps of writing reports in research.
- અથવા (OR)
- સંશોધનમાં કોમ્પ્યુટરનાં ઉપયોગની વિગતે ચર્ચા કરો.
Discuss in detail the use of computer in research.
4. (અ) છોકરાઓના એક જૂથ અને છોકરીઓના એક જૂથ પર સિદ્ધિ માપન કસોટીનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો. કાઈ-વર્ગ(x^2) કસોટીનો ઉપયોગ કરી તપાસો કે બંને જૂથો વચ્ચે સિદ્ધિમાં તફાવત છે? (07)
- An achievement measurement test was administered on a group of boys and group of girls. Find out use of chi-square (x^2) test whether the two groups differ in achievement?

	ઉચ્ચ (High)	મધ્યમ (Medium)	નિમ્ન (Low)
છોકરાઓ (Boys)	45	35	20
છોકરીઓ (Girls)	50	45	25

- (બ) નીચે આપેલ માહિતી પરથી 'ટી' ('t') ગુણોત્તરની ગણતરી કરો અને જણાવો કે બંને મધ્યકો સાર્થક રીતે ભિન્ન છે.

Calculate 't' ratio of the following data and determine whether the two means differ significantly.

(07)

જૂથ (Group)	સંખ્યા (N)	મધ્યક (Mean)	પ્ર. વિ. (SD)	સહસંબંધક (r)
જૂથ-૧ (Group-1)	25	84.5	3.5	0.70
જૂથ-૨ (Group-2)	25	80.2	2.7	

અથવા (OR)

- નીચે આપેલ માહિતી પરથી વિચરણ પૃથક્કરણ (F-ratio)ની ગણતરી કરો અને પરિણામનું અર્થઘટન કરો.

Compute Analysis of variance (F-ratio) from the data given below and interpret the result. (14)

A1		A2	
B1	B2	B1	B2
25	40	33	28
20	30	30	32
35	45	32	20
30	20	28	25
40	25	37	35

5. કોઈપણ બે ની ગણતરી કરો:

(14)

Calculate any Two:

- (અ) નીચે આપેલ માહિતી પરથી ફ્રાઈડમેન દ્વિમાર્ગી વિચરણ વિશ્લેષણની ગણતરી કરો અને 0.05 કક્ષાએ સાર્થકતા તપાસો.

Calculate the Friedman's two-way analysis of variance from the data given below and determine significant at 0.05 level.

જૂથ (Groups)	પરિસ્થિતિઓ (Conditions)			
	I	II	III	IV
A	4	1	3	2
B	4	2	3	1
C	3	1	4	2
D	1	4	3	2

- (બ) એક મનોવૈજ્ઞાનિક પરીક્ષણ પર ત્રણ જૂથો દ્વારા પ્રાપ્ત પ્રાપ્તાંક નીચે આપેલ છે. ક્રસ્કલ-વાલિસ H - પરીક્ષણનો ઉપયોગ કરી એ શૂન્ય પરિકલ્પનાની ચકાસણી કરો કે પ્રયોજ્યના આ ત્રણ જૂથો એકજ સમષ્ટિમાંથી આવે છે અને તમારા પરિણામનું અર્થઘટન કરો.

The score on a psychological test obtained by three groups have been given below. Using Kruskal-Wallis H-test, verify the null hypothesis that the three groups of the subjects come from the same population and interpret your finding.

સમૂહ (Group) - A	100, 124, 131, 122
સમૂહ (Group) - B	81, 104, 58, 37, 86
સમૂહ (Group) - C	57, 102, 107, 110, 90

(ક) નીચે આપેલ માહિતી પરથી વિલકોક્ષન સમતુલિત જોડ ચિન્હ ક્રમાંક પદ્ધતિ દ્વારા શૂન્ય પરિકલ્પનાની ચકાસણી કરો.

Test the Null-hypothesis by Wilcoxon matched pair Sign Rank test from the data given below.

સમતુલિત જોડ (matched pair)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
તાલીમ પહેલા (Before Training)	37	39	44	41	33	33	45	37	31	32
તાલીમ પછી (After Training)	32	39	47	36	35	38	44	39	37	40

— + —

M.Phil. Arts Examination

Paper-2

Psychology

April 2019

Time : 2-30 Hours]

[Max. Marks : 70

Q-1. નીચે ના માંથી કોઈ પણ બેનો જવાબ લખો. (14)

- અ. સ્વાસ્થ્ય મનોવિજ્ઞાન એટલે શું? તેની વ્યાખ્યા સમજાવો.
 બ. સ્વાસ્થ્ય મનોવિજ્ઞાન ક્ષેત્રની જરૂર શા માટે પડે છે તે સમજાવો.
 ક. પાચનતંત્રની વિકૃતિઓ સમજાવો.
 ડ. ચેતાતંત્રની સમજૂતી આપો.

Q-2. નીચે ના માંથી કોઈ પણ બેનો જવાબ લખો. (14)

- અ. ખોરાક કેમ જરૂરી છે?
 બ. અતીસ્થૂળતા સાથે સંકળાએલા ઘટકો ચર્ચો.
 ક. વ્યાયામના લાભો વર્ણવો.
 ડ. દારૂડીયા-પણું અને દારૂ પીવાની સમસ્યા ચર્ચો.

Q-3. નીચે ના માંથી કોઈ પણ બેનો જવાબ લખો. (14)

- અ. સામાજિક સમર્થન પર અસર કરતાં બે પરિબલોની ચર્ચા કરો.
 બ. બનાવોની કઈ બાબતો મનોભાર યુક્ત બનાવે છે?
 ક. મનોભારનું સંચાલન કેવી રીતે કરી શકાય?
 ડ. દીર્ઘકાલીન મનોભારના સ્ત્રોતોની ચર્ચા કરો.

Q-4. નીચે ના માંથી કોઈ પણ બેનો જવાબ લખો. (14)

- અ. દર્દી- સહાયક પ્રત્યાયનનું સ્વરૂપ વર્ણવો.
 બ. દર્દી- સહાયક પ્રત્યાયન કેવી રીતે સુધારી શકાય તે સમજાવો.
 ક. પીડાનું સ્વરૂપ સમજાવો.
 ડ. પીડા નિયંત્રણની ટેકનીકો જણાવી કોઈ એક ટેકનીકો સમજાવો.

Q-5. નીચે ના માંથી કોઈ પણ બેનો જવાબ લખો. (14)

- અ.તીવ્ર પીડા વિરુદ્ધ દીર્ઘકાલીન પીડા સમજાવો.
 બ.દીર્ઘકાલીન માંદગીને પહોંચી વળવાની વ્યૂહરચનાઓ સમજાવો.
 ક. લોહીના ઊંચા દબાણના કારણો ચર્ચો,
 ડ. ડાયાબીટીસ આજના આધુનિક યુગમાં રોગનું એક કારણ છે- સમજાવો.

MPHIL-PAPER 2
HEALTH PSYCHOLOGY

Q-1. Write any two answers:-

(14)

- (a) What is health psychology? Explain with definition.
- (b) Why is the field of health psychology necessary? Explain.
- (c) Explain the digestive system.
- (d) Explain the nervous system.

Q-2. Write any two answers:-

(14)

- (a) Why is diet important?
- (b) Discuss the factors related to obesity.
- (c) Describe the advantages of exercise.
- (d) Describe alcoholism and the problems related to drinking.

Q-3. Write any two answers:-

(14)

- (a) Explain two ^{factors} effects of social support.
- (b) Which are the factors that increases the level of stress?
- (c) How to manage stress?
- (d) Discuss the source of chronic stress.

Q-4. Write any two answers:-

(14)

- (a) Discuss the nature of patient-provider communication.
- (b) Which steps can be taken to improve patient-provider communication?
- (c) Explain the nature of pain.
- (d) Name the techniques to control pain and explain any one.

Q-5. Write any two answers:-

(14)

- (a) Explain acute pain vs. chronic pain.
- (b) Which are the coping strategies used by a patient of chronic illness?
- (c) What causes hypertension?
- (d) "Diabetes is considered to be a cause of disease in the modern age."-Explain.

M.Phil Examination
Psychology — Paper 3
(Development Psychology)

Time : 2-30 Hours]

April 2019

[Max. Marks : 70

- સૂચના : (૧) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
(૨) જમણી બાજુના અંક ગુણ દર્શાવે છે.

- ૧ કોઈપણ બે : ૧૪
- (અ) વિકાસલક્ષી મનોવિજ્ઞાનનો સ્વરૂપ સમજાવો.
(બ) વિકાસલક્ષી મનોવિજ્ઞાનમાં કયા અવરોધો અનુભવો છો?
(ક) વ્યક્તિ-ઇતિહાસ પદ્ધતિનું મહત્ત્વ સંશોધનમાં બતાવો.
(ડ) સહસંબંધાત્મક સંશોધન એટલે શું?
- ૨ કોઈપણ બે : ૧૪
- (અ) સામાજિક વિકાસનો મહત્ત્વ સમજાવો.
(બ) બાળકના વિકાસમાં સાંસ્કૃતિક પરિબલોનો ફાળો શું છે?
(ક) ફોઈડના મનો-જાતીય સિદ્ધાંતની ચર્ચા કરો.
(ડ) બાન્ડુરાનો સામાજિક-શિક્ષણનો સિદ્ધાંત ટૂંકમાં વર્ણવો.
- ૩ કોઈપણ બે : ૧૪
- (અ) શિશુના, માતા-પિતા અને ભાઈ-બહેન સાથેનો આવેગાત્મક સંબંધોની સ્થાપના કેવી રીતે થાય છે?
(બ) શિશુ, નૈતિક મુલ્યો કેવી રીતે શીખે છે?
(ક) બાળપણના શરૂઆતમાં, આત્મવિશ્વાસનો વિકાસ કેવી રીતે થઈ શકે?
(ડ) બાલ્યવસ્થામાં સમવયસ્કોનો મહત્ત્વ શું છે?
- ૪ કોઈપણ બે : ૧૪
- (અ) તરૂણાવસ્થાના સ્વરૂપની ચર્ચા કરો.
(બ) બાળગુનેગારીને તરૂણાવસ્થાની સમસ્યા તરીકે સમજાવો.
(ક) યુવાવસ્થાના લક્ષણોની ચર્ચા કરો.
(ડ) મધ્યાવસ્થાની સમસ્યાઓ કઈ છે?
- ૫ કોઈપણ બે : ૧૪
- (અ) વૃદ્ધાવસ્થામાં શારીરિક સમસ્યાઓની ચર્ચા કરો.
(બ) વૃદ્ધાવસ્થામાં “મૃત્યુનો ભય”નો ખ્યાલ ચર્ચો.
(ક) શીખવાની અક્ષમતાઓ ઉપર નોંધ લખો.
(ડ) ADHD ઉપર નોંધ લખો.

2904E126-2

ENGLISH VERSION

Instruction : (1) Figures to right indicates full marks.
(2) All questions are compulsory.

- 1 Any two : 14
- (a) Discuss the nature of developmental psychology.
  - (b) Which are the obstacles in developmental psychology?
  - (c) Discuss case studies as an important tool in research.
  - (d) What is correlational research?
- 2 Any two : 14
- (a) Discuss the importance social foundations of development.
  - (b) What is the contribution of cultural factors in a child's development?
  - (c) Discuss Freud's psycho-sexual theory.
  - (d) Explain 'Bandura's social learning theory in short.
- 3 Any two : 14
- (a) How does an infant establish emotional relations with parents & siblings?
  - (b) How does an infant learn the moral values?
  - (c) How does self confidence develops in early childhood?
  - (d) How important are the peers in late childhood?
- 4 Any two : 14
- (a) Discuss the nature of adolescence.
  - (b) Explain juvenile delinquency as a problem of adolescence.
  - (c) Discuss the characteristics of adulthood.
  - (d) What are the problems of middle age?
- 5 Any two : 14
- (a) Discuss the physical problems of old age.
  - (b) Explain "Fear of Death" in old age.
  - (c) Write a short note on learning disabilities.
  - (d) Write a note on ADHD.
-